

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Херсонський державний аграрно-економічний університет
Факультет рибного господарства та природокористування

**Матеріали науково-практичної Інтернет-конференції
викладачів, молодих вчених та здобувачів вищої освіти**

***«Інноваційні напрями
раціонального використання
природних ресурсів акваторій
та територій України»***

06 - 08 жовтня 2021, м. Херсон

Херсон 2021

«Інноваційні напрями раціонального використання природних ресурсів акваторій та територій України». Матеріали науково-практичної Інтернет-конференції викладачів, молодих вчених та здобувачів вищої освіти. 06 - 08 жовтня 2021 р., м. Херсон.

В збірку увійшли матеріали щодо оптимізації експлуатації континентальних природних і трансформованих водойм, проблемних питань іхтіології, аквакультури та здоров'я риб, впровадженню сучасних і ресурсозберігаючих технологій та культивування нових об'єктів аквакультури. Висвітлені питання з охорони навколишнього середовища, регіональних екологічних проблем та заходах їх вирішення, акцентована увага на гідроекологічних питаннях та раціональному використанню водних ресурсів, сучасному стані та шляхах збереження природного потенціалу області, оптимізації використання агроєкосистем. Розглянуто сучасні проблеми садово-паркового господарства, дендрології, лісової ентомології та перспективи використання лісових ресурсів Херсонщини.

Проводиться за підтримки Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених ХДАЕУ

Відповідальні за випуск: Корнієнко В.О., Бойко П.М., , Бойко Т.О.

Всі матеріали представлені в авторській редакції, редколегія не несе відповідальності за недостовірність представленої авторами інформації.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, 2021

ЗМІСТ

Секція «ВОДНІ БІОРЕСУРСИ ТА АКВАКУЛЬТУРА»

Бажан А.А. АНАЛІЗ РОЗМІРНО-СТАТЕВОГО ДИМОРФІЗМУ В СТАДІ ПІЛЕНГАСУ <i>LIZA NAEMATOSNEILUS</i> АЗОВСЬКОГО МОРЯ	7
Бер-Тамосєв Л.О. БІОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ НЕРЕСТОВОГО СТАДА ЛЯЩА ДНІСТРОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА	10
Завадський І.В. АНАЛІЗ ПРОДУКТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ САМИЦЬ ЛЯЩА	14
Завадський О.В. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРОМИСЛОВОГО ВИКОРИСТАННЯ СТАДА КАРАСЯ ДНІПРОВСЬКО-БУЗЬКОЇ ГИРЛОВОЇ ОБЛАСТІ	17
Зубрицька Ю.О. ОСОБЛИВОСТІ ЖИВЛЕННЯ СТАДА СУДАКА ДНІПРОВСЬКО-БУЗЬКОЇ ГИРЛОВОЇ ОБЛАСТІ	20
Капенко В.О. ПРОДУКЦІЙНО-ДЕСТРУКЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У ВИРОЩУВАЛЬНИХ СТАВАХ ХВЕЗ	23
Кекух А.В. УДОБРЕННЯ СТАВІВ В ПРОЦЕСІ ВИРОЩУВАННЯ ЦЬОГОЛІТОК КОРОПОВИХ РИБ В УМОВАХ ХВЕЗ	26
Котін О.В. РІСТ ДВОЛІТОК КОРОПОВИХ РИБ В ПРОЦЕСІ ВИРОЩУВАННЯ РИБОПОСАДКОВОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ЗАРИБЛЕННЯ НИЖНЬОГО ДНІПРА	31
Оліщук О.В., Вольський В.М., Забутній В.А., Чуприна Д.О., Миронов С.В., Олексенко В.О., Федянін Ю.І., Коржов Є.І. ОГЛЯД ОСНОВНИХ ПРИЧИН ІНВАЗІЇ ГІДРОБІОНТІВ НА ТЕРИТОРІЮ ГИРЛОВОЇ ДІЛЯНКИ ДНІПРА	34
Петруня Б.В. ГІДРОБІОЛОГІЧНИЙ РЕЖИМ ДВОХ ГОСПОДАРСТВ В ПРОЦЕСІ КУЛЬТИВУВАННЯ ЦЬОГОЛІТОК ВЕСЛОНОСА	38
Турчин В.Ю. ГІДРОБІОЛОГІЧНИЙ РЕЖИМ В СТАВАХ ПРИСИВАШСЯ	41
Цуркан Л.В. ВПЛИВ УМОВ УТРИМАННЯ БЛАКИТНОГО ГУРАМІ (<i>TRICHOGASTER TRICHOPTERUS</i>) НА ХАРАКТЕР ЙОГО ПОВЕДІНКИ	45

Секція «ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА»

Алмашова В.С., Заболоцький В.М. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ НА ТЕРИТОРІЇ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	48
---	-----------

Богасьорова Л.М., Мокроцька М.І. ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	52
Богасьорова Л.М., Фартушний Д.В. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНА ТА ГІДРОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА РІЧКИ ІНГУЛЕЦЬ	56
Бурим М.І. ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ	59
Деркач В.А. СУЧАСНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ПРИТОК ДНІПРА	63
Дюдяєва О.А., Манан К. РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ ХЕРСОНЩИНИ	67
Дюдяєва О.А., Самойленко О. АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	70

Секція «ЛІСОВЕ ТА САДОВО-ПАРКОВЕ ГОСПОДАРСТВО»

Біла Т.О., Капінус І.В. МІКРОДОБРИВА ЯК РЕГУЛЯТОРИ ПРОЦЕСІВ РОСТУ І РОЗВИТКУ РОСЛИН	74
Біла Т.О., Чистякова К.С. ФІЗІОЛОГІЧНА РОЛЬ СІРКИ ДЛЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ РОСЛИН	77
Козичар М.В., Федько В.С. РОЛЬ ЛІСУ У БІОСФЕРІ	80
Омелянова В.Ю., Шевченко А., Дмитришин А. ПЛАНИ У ВЕРТИКАЛЬНОМУ ОЗЕЛЕНЕННІ	83

Секція

«ВОДНІ БІОРЕСУРСИ ТА АКВАКУЛЬТУРА»

ОГЛЯД ОСНОВНИХ ПРИЧИН ІНВАЗІЇ ГІДРОБІОНТІВ НА ТЕРИТОРІЮ ГИРЛОВОЇ ДІЛЯНКИ ДНІПРА

**О.В. Оліщук, В.М. Вольський, В.А. Забутній, Д.О. Чуприна, С.В. Миронов, В.О. Олексенко, Ю.І. Федянін – здобувачі вищої освіти, ХДАЕУ
Є.І. Коржов – доктор філософії – к.г.н., старший викладач, ХДАЕУ**

Інвазійні види гідробіонтів є невід’ємною частиною глобальної динаміки живих організмів на Землі. Сучасна зоологія виділяє два типи інтродукції: акліматизація та ненавмисна інтродукція. Акліматизація («*acclimatization*», «*intentional stocking*», «*intentional introduction for stocking*») – теорія і практика навмисного перенесення виду-акліматизанта в новий біотоп з метою подальшого практичного використання самовідтворювальних або штучно підтримуваних людиною популяцій цього виду. Ненавмисна інтродукція або випадкова інтродукція («*unintentional introduction*», «*accidental release*») – випадкове, незаплановане, що не усвідомлене людиною переміщення особин певного виду за межі історичного ареалу [1].

Зазвичай вселення чужорідних видів у новий біотоп розглядається як біологічне забруднення і вважається негативним фактором для водної екосистеми. Однак у більш сучасних працях все більше розглядається питання щодо позитивного впливу ряду інтродуцентів на загальний екологічний стан природних об’єктів [2, 8-10]. У цьому випадку важливо відстежувати зміни природного стану екосистеми викликані життєдіяльністю конкретного інвазійного виду, які здатні вплинути на біологічне різноманіття і її стабільність.

Наприклад, інвазійні види іхтіофауни для регіону пониззя Дніпра, такі як білий амур *Stenopharyngodon idella* (Valenciennes, 1844), товстолобик білий *Hypophthalmichthys molitrix* (Valenciennes, 1844), товстолобик строкатий *Aristichthys nobilis* (Richardson, 1846) були навмисно заселені і акліматизовані тут з метою збільшення промислу іхтіофауни, компенсації негативного впливу зарегулювання стоку річки каскадом ГЕС, а нині активно використовуються для боротьби з заростанням заплавної водойми вищою водною рослинністю, тощо [2, 8-10].

Серед основних причин появи цих видів на території досліджень виділяють зарегулювання Дніпра і, як наслідок, будівництво рибовідтворювальних заводів, що вирощували та випускали інвазійні види у річку [3, 18], кліматичні зміни в регіоні, які відбилися на переформуванні гідрохімічного [2, 4-6, 8, 9, 11, 13, 17], гідрологічного [5-7, 19, 20, 24, 26, 27] та гідробіологічного [4, 12, 14-16, 19-25, 28] режимів пониззя.

У Світовій практиці основними причинами біологічних інвазій гідробіонтів прийнято вважати:

- 1) інтенсифікацію судноплавства;
- 2) глобальні кліматичні цикли та довготривалі зміни кліматичних умов регіонів;
- 3) будівництво водосховищ, каналів та інша діяльність людини;

4) фрагментацію природного екосистемного покриву – формування строкатої мозаїки природних і порушених екосистем;

5) зростання сприйнятливості екосистем до нових видів-вселенців за рахунок змін, що проходять в них.

Таким чином, запобігання або зменшення впливу вище наведених факторів, що сприяють зміні ареалу гідробіонтів, здатне значно зменшити процеси інвазії в межах окремих регіонів, зокрема у пониззі Дніпра.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биологические инвазии: введение в проблему. Электронный ресурс. Режим доступа: https://www.zin.ru/conferences/rtable2007/pdf/doklad_Alimov%20et%20lova.pdf

2. Білик Г. В., Коржов Є. І. Огляд основних аспектів впливу кліматичних змін на сучасний стан іхтіофауни Дніпровсько-Бузької гирлової області / Наукові читання, присвячені Дню науки. – Вип. 12. – Збірник наукових праць. – Херсон, – 2019. – С. 3-10.

3. Верлатый Д. Б., Межжерин С. В., Федоренко Л. В. Видовой состав и численность проходных и пресноводных рыб Нижнеднепровской эстуарной системы: динамика в XX ст. в сравнении с Нижним Дунаем / Вестник зоологии. – 2009. – С. 58-66.

4. Гагуліна А. М., Коржов Є. І. Часова мінливість окремих кліматичних параметрів території Херсонської області в сучасний період / Наукові читання, присвячені Дню науки. Екологічні дослідження Дніпровсько-Бузького регіону. Вип. 11. – Збірник наукових праць. – Херсон, – 2018. – С. 47-52.

5. Дяченко В.В. Екологічні аспекти зміни внутрішньорічного розподілу стоку Дніпра в сучасний період // World science: problems, prospects and innovations. Proceedings of the 11th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Toronto, Canada. – 2021. – С. 192-198.

6. Дяченко В. В., Коржов Є. І. Розвиток теоретичних основ оцінки зовнішнього водообміну у штучних водних об'єктах // Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції: «Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку» – Херсон: Олді-плюс, 2020. – С. 719-722.

7. Дяченко В. В., Рудницький Є. А., Сілін М. М., Лубенко В. О., Коржов Є. І. Фактори формування алювіального конусу виносу у гирлових ділянках річок // Матеріали наукової Інтернет-конференції: «Актуальні питання раціонального використання екосистем Півдня України очима молодих вчених». – ХДАУ 14-15 жовтня 2020 р., Херсон. С. 17-19.

8. Іванова Е. А. Огляд поширення основних інвазійних видів риб категорії «шкідливі види» на території пониззя Дніпра / Е. А. Іванова, Є. І. Коржов, В. А. Забутній, А. Г. Ковальчук // Матеріали наукової інтернет-конференції молодих вчених, аспірантів та студентів. «Раціональне використання біоресурсів та охорона навколишнього середовища». 17-19 березня 2021 р., м. Херсон. С. 27-30.

9. Коржов Є. І., Філіппов А. Б., Чуприна Д. О., Олексенко В. О. Характеристика основних інвазійних видів риб категорії «корисні види» на території пониззя Дніпра // Матеріали наукової інтернет-конференції молодих вчених, аспірантів та студентів. «Рациональне використання біоресурсів та охорона навколишнього середовища». 17-19 березня 2021 р., м. Херсон. – С. 31-34.

10. Коржов Є. І. Антропогенний вплив на екосистему пониззя Дніпра та можливі шляхи його послаблення / Наукові праці Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту. – Вип. 267. – К.: Ніка-Центр, 2015. – С. 102-108.

11. Коржов Є. І., Гончарова О. В. Формування режиму солоності вод Дніпровсько-Бузької гирлової області під впливом кліматичних змін у сучасний період / Actual problems of natural sciences: modern scientific discussions: Collective monograph. Riga: Izdevniecība «Baltija Publishing», 2020. – P. 315-330.

12. Коржов Є. І., Гончарова О. В., Кутіщев П. С. Аналіз можливих екологічних та соціально-економічних наслідків скорочення прісноводного стоку до Дніпровсько-Бузької гирлової області // Тернопільські біологічні читання – Тернопілля Bioscience – 2020. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 80-річчю хіміко-біологічного факультету ТНПУ ім. Володимира Гнатюка, Тернопіль: Вектор, 2020. – С. 144-147.

13. Коржов Є. І., Кучерява А. М. Особливості впливу зовнішнього водообміну на гідрохімічний режим заплавних водойм пониззя Дніпра / Гидробиол. журн. – 54, №4. – 2018. – С. 112-120.

14. Коржов Є. І., Кутіщев П. С., Гончарова О. В., Дяченко В. В. Оцінка можливих негативних екологічних наслідків скорочення об'ємів надходження прісних вод до Дніпровсько-Бузького лиману // Водні екосистеми та збереження їх біорізноманіття: Збірник наукових праць. – Житомир: ПНУ, 2020. – С. 13-15.

15. Коржов Є. І., Кутіщев П. С., Гончарова О. В. Екологічні аспекти збільшення солоності вод Дніпровсько-Бузького лиману на сучасному етапі існування його водної екосистеми // Екологічна безпека держави: тези доповідей XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених і студентів, м. Київ, 23 квітня 2020 р., – К.: НАУ, 2020. – С. 80-81.

16. Коржов Є. І., Мінаєва Г. М. Вплив режиму течій на кількісні показники фітопланктону мілководних водойм пониззя Дніпра / Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. – К.: Обрії. – 2014. – Том 2(33). – С. 61–65.

17. Коржов Е. И. Влияние климатических изменений на территории Украины на термический и ледовый режимы устьевое участка Днепра // Водные ресурсы, экология и гидрологическая безопасность: сб. тр. VII международной научной конференции молодых ученых ФГБУН ИВП РАН; 11-13 декабря 2013г. М: ИВП РАН, 2013. – С. 51-54.

18. Межерин С.В. Верлатый Д.Б. Проходные и пресноводные рыбы Нижнеднепровской эстуарной системы в начале XXI ст. // Вестник зоологии. – отдельный выпуск 36, 2018. – 90 с.

19. Тімченко В. М., Гільман В. Л., Коржов Є. І. Гідрологічні засади

поліпшення стану екосистеми пониззя Дніпра // Современные проблемы гидроэкологии. Перспективы, пути и методы решений: Материалы III Международной научной конференции. – Херсон, ПП Вишемирський В.С., 2012. – С. 9–12.

20. Тимченко В. М., Коржов Е. И., Гуляева О. А., Батог С. В. Динамика экологически значимых элементов гидрологического режима низовья Днепра / Гидробиол. журн. – 51, №4. – 2015. – С. 81-90.

21. Коржов Є. І., Дяченко В. В., Рудницький Є. А., Сілін М. М., Лубенко В. О. Вивченість водообмінних процесів гирлової ділянки Дніпра на сучасному етапі її існування // Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції: «Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку» – Херсон: Олді-плюс, 2020. – С. 738-741.

22. Шевченко І. В., Коржов Є. І., Кутіщев П. С., Гончарова О. В., Шевченко В. Ю. Вплив абіотичних факторів на морфологічну варіабельність личинок *Fleuria lacustris* Kieffer, 1924 (Diptera, Chironomidae) / Гидробиол. журн. – 56, №3 (333). – 2020. – С. 15-23.

23. Korzhov Ye. Analysis of possible negative environmental and socio-economic consequences of freshwater drain reduction to the Dnieper-Bug mouth region / Ye. Korzhov // Perspectives of world science and education. Abstracts of the 8th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Osaka, Japan, 2020. – P. 84-90.

24. Korzhov Ye. I. Ecohydrological investigation of plain river section in the area of small hydroelectric power station influence / Collective monograph: Current state, challenges and prospects for research in natural sciences // O. V. Averchev, I. O. Bidnyna, O. I. Bondar, etc. – Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2019. – P. 135-154.

25. Korzhov Ye. I. Influence of water balance elements change on the salinity regime of the Dnieper-Bug estuary / Ye. I. Korzhov, P. S. Kutishchev, O. V. Honcharova // Innovative development of science and education. Abstracts of the 3rd International scientific and practical conference. ISGT Publishing House. Athens, Greece, 2020. – P. 225-231.

26. Korzhov Ye. I. Peculiarities of External Water Exchange Impact on Hydrochemical Regime of the Floodland Water Bodies of the Lower Dnieper Section / Ye. I. Korzhov, A. M. Kucheriava // Hydrobiological Journal – Begell House (United States). Vol. 54, Issue 6, 2018. – P. 104-113.

27. Timchenko V. M. Dynamics of Environmentally Significant Elements of Hydrological Regime of the Lower Dnieper Section / V. M. Timchenko, Y. I. Korzhov, O. A. Guliyeva, S. V. Batog // Hydrobiological Journal – Begell House (United States). Vol. 51, Issue 6, 2015. – P. 75-83.

28. Shevchenko I. V., Korzhov Ye. I., Kutishchev P. S., Honcharova O. V., Shevchenko V. Yu. Effect of Abiotic Factors upon Morphological Variability of *Fleuria lacustris* Larvae (Diptera, Chironomidae) / Hydrobiological Journal – Begell House (United States). Vol. 56, Issue 5, 2020. – P. 15-22.